

Передплата

на «РУСЛАНА» вносять:

в Австрії:

на пів рік 20 кор.
на пів року 10 кор.
на чверть року 5 кор.
на місяць 1-70 кор.

За границею:

на пів рік 16 рублів
або 36 франків
на пів року 8 рублів
або 18 франків
Поодинокі числа по 16 сот.

РУСЛАН

«Вирвеш ми очи і душу ми вирвеш: а не возьмеш милости і віри не возьмеш, бо руске ми серце і віра руска.» — З Русланових псалмів М. Шашкевича.

Виходить у Львові що дня врім неділі і руских свят в 5½ год. пополудни.

Редакция, адміністрация і експедиция «Руслана» під ч. 1. пл. Домбровского (Хорунжини). Експедиция місцева в Агенції Соколовского в пасажі Гавсмана.

Рукописи звертає ся лише на попереднє застереженє. — Реклямації неопечатані вільні від порта. — Оголошеня звичайні приймають ся по ціні 20 с. від стрічки, а в «Надісланім» 40 с. від стрічки. Подяки і приватні донесеня по 30 с. від стрічки.

Краєва політика.

(X) Зміна намісника і краєвого маршалка все ще дає привід дневникарству ріжних політичних сторонництв і відтінків, висловлювати свої змаганя і домаганя щодо напрямку краєвої політики і ставити всілякі гороскони в тій справі для будуччини. В польськім дневникарстві зовсім недвозначно проявляє ся певного рода тривога, що би краєва політика не звернула ся в напрямі справедливого поступованя щодо потреб і домагань руского народу. Особливо затривожений всепольскій орган *Słowo polskie*, котрий виступив з зовсім рішучими застереженнями проти всяких хочби найсправедливіших уступок в користь руского народу, а за тим всепольскім органом не хотять позаду оставати *Gazeta Narodowa* (орган подільської шляхти, прибічний орган бывшего намісника), *Dziennik Polski* і т. п., щоби їх передплатники не перенесли ся до *Słowa polskiego*.

Всі ті дневники, органи табору всепольского, як і подоляків, стоячи на зовсім негачийнім становищі супроти Русинів, виступають із своїми менторськими застереженнями і указками, зверненими і до намісника і до краєвого маршалка, щоби їх задалегідь настроїти неприхильно супроти рускої народности в краю. Думаємо однак що та робота ворожого рускій народности дневникарства не осягне бажаного ним успіху. Передовсім повинні ті дневники з тим освоїти ся, що бажане ними витворене серед рускої суспільности якогось, як они називають ніби угодового сторонництва, котре би після їх думки мало зречи ся належної на підставі основних законів рускому народови рівноправности, є прямо немислиме, бо кождий, хто почуває себе щирим Русином, мусить стояти рішучо за признанєм належних рускому народови прав національно-політичних.

Полагода межинародних взаємин і відносин в Галичині, рішенє т. зв. польско-рускої справи може бути проваджене лише на основі рівноправности обидвох народностей в краю і всепольскі політики повинні собі раз вже вибити з голови свої верховладні змаганя, на основі яких они звикли вважати руский нарід «молодшим братом», недорослим до рівноправности.

Знаючи обидвох начальників краю, намісника і краєвого маршалка з їх самостійних поглядів на краєві справи і на межинародні взаємини та відносини, маємо надію, що они не будуть руководити ся диктатами всепольского і подільско-шляхоцкого дневникарства, а поведуть справи в такім напрямі, який єдино може забезпечити мир і спокій з краю, який єдино може довести до корисного для обидвох сторін рішеня польско-рускої справи.

І з нагоди іменованя намісника, і з нагоди іменованя кр. маршалка висловили ми наше становище і наші погляди. Обидва начальники найвищих краєвих властей мають без сумніву найліпші наміри щодо краєвої політики. Тим то Русини повинні

зовсім отверто звертати ся і що-до загального положеня національно-політичного, як і в кождій поодинокій, подрібній справі до тих начальників краю, подавати свої домаганя, свої поясненя, а тим неперечно з одного боку улекшати начальникам краю сповненє їх трудної задачі, а з другого боку причиняти ся до проясненя нераз запутаних і затемнених, тенденційно освітлюваних справ, а все те може вийти неперечно в користь рускої народности а посередно і в користь краю і держави.

Недуга Св. Отця.

Серед кругів руско-католицкого духовенства викликало велике обуренє страшно нетактовне поведєнє націонал-демократичного «Діленька» супроти личности недужого папи римского. В хвилі коли цілий християньскій світ тривожно читає вісті і засилає молитви за здоровлє великого начальника католицкої Церкви, — «Діленько» задекретувало, що «хвилі єго життя вже почислені, що найбільше, може агонія проволічи ся, а можливо навіть, що в хвилі, коли се пишємо (ще в середу 9. липня, хоть статя по конфіскації числа появилася аж в четвер — Ред.), папа Льва XIII-ого не ма вже в живих!» та тільки світ дізнає ся про се о кілька або кільканацять годин пізнійше, аби вискати на часі для підготовленя вибору єго наслідника! Після такої преміси «Діленько» чуло себе управненим. написати живочому некрольоґ.

Однак жаден соціалістичний орган не повєстидав би ся був на свою вступну статю такого некрольоґу, з яким виступило «Діленько». Лагідність і вироzumілість у завідуваню справ католицкої Церкви походила у папи Льва XIII, — після «Діленька» — не з прикмет єго серця і духа, з єго натури, а з вирахуваня досвідного дипломата і політики, який пізнав, що ліпше чим «остра, не перебераюча в способах, неуступчива і нетерпима політика єго попередника», доведе до вливу і значіня Церкви у державі і суспільностей політика «виминаня ярких конфліктів, та зручної політики дрібних концесій новочасному житю в справах другорядної ваги».

Основою відносин католицкої Церкви до поодиноких держав за понтифікату Льва XIII уважає «Діленько» стремленє до реставрації світської держави папи, а про вплив «великого папи робітників» на соціалнім полі, викликаний звісною енциклікою *Regum Nonagium*, висказує ся: «Виравді удало ся тим викликати основанє християньско-соціальної партії в Бельгії, й Німеччині та витворенє християньско-соціальных антисемітів у Відня, однак весь т. зв. християньскій соціалізм, що був в сути річі тільки синюванєм еманципаційної борби робучих мас фразами о загальнім братолюбю, показав ся небавом безживотним і впав ще скорше, ніж зродив ся або перемінив ся в крайню реакційну течію, як се бачимо на віденьских антисемітах. Доконало ся се тим лекше, що сам папа став поволі відкликувати свої давнійші вискази, а вкінці, в одній з послідних енциклік, дуже остро осудив гуртом всі поступові течії. Показало ся, що весь той, так шумно називаний, християньскій соціалізм був лише дипломатичною штукаю, і пішов до архіву непотрібного дипломатичного грата

сейчас, як тільки показало ся, що не єго свла спиячити розвиток нового суспільного житя. В дійности-ж «папа робітників», як єго в театральний спосіб реклямували єзуїтські органи — був все і оставав цілє своє житє почитателем середовічньх теорій і середовічного житя та світогляду».

Так само і становиско Льва XIII супроти Русинів схарактеризувало «Діленько» крайнє сторонничо і несправедливо, а як головний закид наводить реформу оо. Василян Єзуїтами та становиско супроти американских Русинів. Оба сі закиди не стійні, бо діяльність оо. Василян по реформі виявила ся справді інтензивнійшою і хосенійшою як-раз в користь руского народу, а поладженє справ рускої Церкви в Америкі не у всім лежить в можности і силі Ватикану. А вже зовсім невідповідним є видивгати такі заміти супроти личности Льва XIII. і то в хвилі, коли Св. Отець боре ся зі смертю на ложу тяжкої недуги. Така неавинена беззглядність органу «соціал-демократів» супроти голови церковної єрархії католицкої Церкви тяжко доторкає синівскі чувства руско-католицкого народу і духовенства. Тим чуднійшою она стає, що «Діленько» опирає ся таки в переважній часті на тім духовенстві. Нехай жеж ово не здивує ся, коли церковні власти, признаючи неприхильний Церкві напрям, який тепер панує в редакції «Діленька», та некорисний вплив, який оно може витворити на руско-католицкий загаль, починають кроки, щоби сей вплив між духовенством вчинити нешкідним.

Вчера перед полуднем о год. ½ 11. відбула ся операция переколеня олегочної ями, яка удала ся вповні. Переколенє відбуло ся скорше, чим першим разом, трвало всього 25 минут і не справило пацієнтову жадних болів. Папа подякував проф. Мацонію і по операції спожив буліон з вином і яйцї. Около 1100 грамів течї, яку видобуто з олегочної ями, забрали лікарі до хемічної аналізи.

Бюлетин, виданий вчера о год. 11. перед полуднем, звучить: «Єго Святість перебув першу половину ночи досить спокійно; пізнійше появили ся трудности у віддиханю; живчик був дещо слабший і вносив 92 на минуту. Горячки жадної. Виділюванє мочи мале. Тому що стверджено ексудат в олегочній, переведено сейчас переколенє грудної клітки. Наслідком сеї операції, яку виконав Мацоні, відійшло коло 1100 грамів кровавої течї. Св. Отець і сю другу операцию перебув дуже добре, а наслідком єї було сейчасове поліпшенє віддиху і акції серця». Росоні, Ляпоні, Мацоні.

Розслідженє 1080 грамів течї, добутої при операції, виказало, що чахотинне запалєнє олегочної є виключене, а здає ся, що заходить запалєнє олегочної на ревматичнім тлі. Стан здоровля папи є під добу без зміни, є. є поліпшенє в наслідок операції удержує ся, але завєжди лікарі побоюють ся некорисного звороту. Бюлетин, виданий о год. 8½ вечером, орикає: Папа через день міг випочати кілька годин без болів. Скорість живчика і єго сила незмінені. Число віддихів 28, температура 36.4. Виділюванє мочи ще завєжди недостаточне. Загальний стан незмінений. — Росоні, Ляпоні, Мацоні.

Підчас операції в сусіднім покою були братаничі папи, амбасадори австрійскій і іспаньскій, португальскій посол і 14 кардиналів. По

операції папа хотів бачити ся з кардиналами, але лікарі не призволили на се. Вчора одержали в Ватикані звиш 12.000 депеш з усіх країв Європи. Навіть схизматичкі патріярхи надіслали депеші з желанями подужаня папи. Желаня прийшли доселі від усіх монархів цивілізованого світа, а розуміє ся само собою, від десятків тисячній католицьких чинів, корпорацій і стоваришень. Папські лікарі одержують велике число телеграфічних рецент і велику силу аптичних средств, надсланих поштою. З Америки надійшли «чудесні» ліки, між иншими масть, яка мала би сейчас уздоровити недужого папу.

Народне віче на Буковині.

Черновецька «Буковина» подає ось який опис народного віча з дня 7. липня с. р.:

Еще перед 11. годиною виповнив ся город стрілецького товариства тисячами і тисячами люда, що прибули зі всіх сторін Буковини, а нові хвилі народа все плили, плили, та плили. Здавало ся, що тій ріці кінця не буде. Народа було до 5 тисяч, між тим багато інтелігенції. Аж ось розніє ся голосний звук вічевого дзвона і на трибуну вступив голова руского соймового клубу проф. др. Ст. Смаль-Стоцький, що короткими словами привитав збір та подякував вічевикам, що не жалуючи труду і видатків, прибули так численно на голос вічевого дзвона. Ввиду сего, що порядок денний дуже обширний, предложив бесідник, щоби передусім референти виголосили свої реферати, а відтак слідувати має загальна дискусія над всіма справами, що стоять на деннім порядку. Дальше представив бесідник правительственного комісаря д-ра Кавля і предложив на председателя зборів о. протосрея Федоровича з Ревної, на заступників председателя пп. надучителя Ів. Ярошинського з Раранча і посла Тодора Левицького з Чарториї, а на писарів академиків Миколу Левицького і Дмитра Коропатницького.

Се внесенє прийняло віче однодушно. Однак ввиду сего, що о. протосрей Федорович задля недиспозиції не міг проводити зборами, подякував за вибір, а на его місце вибрано головою о. Юрія Калинюка з Прилипча.

О. председатель подякував за честь і уділив слово першому референтови проф. Стоцькому. Besідник наділений вже на вступі грімкими оплесками і перериваний часто окликами одобрєня, виголосив передусім реферат при виборчій закон до сойму, потім про обшари двірські і про рогачки, та поставив дотичні резолюції, (які ми вже подали оноді — Ред. Русл.)

По д-рі Стоцькім реферував директор др. В. Филіпович про церковні справи і з великою

краснорічивною змалював кривди, які руский нарід від 23 літ терпить на церковнім полі. Видко було, що бесідник говорить із серця всіх зібраних, бо переривали его дуже часто оплесками та окликами одобрєня. Besідник представив, як то за митрополита Мораря почало ся переслідуване рускої інтелігенції, а спеціально руского священства. Під такими обставинами наша молодіж не могла бажати іти на богословіє. Наслідок того такий, що не стало панотців. Всюди, а особливо до найліпших руских громад напихають волоских священників, що не розуміють нашої мови і правлять богослужєне на чужій нам бесіді. Все те наслідки ромунізаторської політики у православної церкви. По довгих трудах наших послів здавало ся, що для нас повіяло в церкві ліпшим духом. За покойного митрополита Чуперковича іменовано двох професорів-Русинів для теологічного факультету і двох консисторских радників. Але по селах і містах на 300 православних священників, ледви 50 розуміє по руски, а в богатых православних церквах замовкла наша мова. Наша честь домагає ся рівноправности і на церковнім полі. Новий митрополит др. Рєнта поки-що не показує для нас прихильности. Поки ми єму не сформулували ясно наших домагань, поти він з нами зносив ся і все добре було. Але як ми почали ставити домаганя ясно сформуловані, то він сказав, що рускі-посли не мають права ставити домагань в церковних справах (оклики сумно!). Від тої заяви митрополита не мали рускі представники з ним більше переговорів. Аж перед кількома днями, власне перед вибором соймового посла із релігійного фонду пішли ми упоминати ся до митрополита о наше право. Ми сказали так: Ваше Преосвященство! Ви є Румуном і засідаєте силою свого становища в соймі. Один посол із релігійного фонду є Волохом; нехай же другий посол, якого мають ся вибрати, буде Русином. Але се не помогло. Послом вибрано найбільше залого русиніда Бежана. — Вже от рік минув від смерти митрополита Чуперковича, а генеральний вікарій іще не іменованый. Як митрополит Румун, то взявши під увагу число вірних рускої народности, генеральним вікарєм повинен бути Русин. Але верховодячі церковні круги не руководять ся тою засадою і справа проволікає ся, а Русини від свого домаганя не хочуть відступити і не відступлять. Они упминають ся тільки о рівноправність в своїй церкві, она хочуть, щоби в церкві і Русини і Волохи мали однакові права. Потім поставив бесідник резолюції.

Дальшим референтом був посол Бротей Пігуляк. Він говорив про урядову мову по урядах і судах. Одною із найбільших кривд, яку руский нарід мусить терпіти на своїй землі, є та, що ми мусимо по судах і урядах зносити

єт з такими людьми, що по руски не розуміють. На нашій рідній, рускій землі мусимо ми терпіти таку страшну кривду. На нашій рідній рускій землі, перезяклий нашою кривавцею, зробили собі суди таке право, що їх урядовою мовою, є мова німецька. Таке панованє безправне, законом не оправданє. Після прав наша руска мова рівноправна зі всіма мовами нашого цїсарства. Заводячи такі права, не научили нас чужі люди пошанувати своєї мови, так, що і сам нарід темний і непресьвічений домагає ся німецької мови. Нарід не розуміє, що то безправство. Так не буде, як ми прийдемо до розуму і будемо домагати ся для себе права. Чи може бути що страшнійше, як, що суд засуджує мужика тому, бо судия не розуміє, що поворить підсудний на своє оправданє! Дійшло навіть до того, що не тільки в урядах і судах, але і в громадах писарі пишуть по німецьки: А чому оно так? Тому, що в нашій рідній хаті хочуть чужі люди панувати над нами, а ми як покірні віви піддаємо ся їм ві всім. Всі урядники є від цїсаря наставлені слуги народа. Не нарід для урядників, а урядники для народа. Щоби від сего безправства увільнитися, треба через своїх послів домагати ся в соймі і державній раді, аби в наших рускім краю настановлювали тільки таких урядників, що можуть вказати ся знанєм рускої мови і аби для руских партий урядовано в рускій мові, а на рускі письма і поданя відписувано по руски. Наші люди самі дуже зле роблять, бо і по німецьки пишуть і німецькі письма приймають. Так не повинно бути. Чехи того не роблять. Також треба домагати ся, щоби знести те право, яке суди собі зробили, що їх урядовою мовою, є мова німецька. Треба підперти послів в їх діяльности в тім згляді і надсилати їм петиції з кожної громади як тільки скличуть сойм і державну раду.

Відтак реферував др. Т. Галія про ґрунтові книги. Тепер таке право, що тільки тоді можна вказати ся власністю недвижимого добра, як оно втягненє в ґрунтові книги. Задля того ті книги дуже важні. Але як показує практика, ґрунтові книги мають дуже великі недостатки і через се великі кривди діють ся особливо селянам. Також і ґрунтові мапи дуже часто зле зладжені і не представляють фактичного стану посіданя. Задля сего треба перевести поправу ґрунтових книг по мысли закона із р. 1871 і то так, щоби із тим не були звязані ніякі кошти для народа.

(Дальше буде).

РОДИМЦІ! Приготовляйте діти до вступних іспитів до шкіл середних!

Родинне житє.

(Гадки проф. д-ра Фрідріха Паульзена).

Під розвагу руским „соколкам і паннам“
18) подав

Др. ІВАН КОПАЧ.

13. Житє полове.

З важности родинного житя для морального розвою чоловіка виходить велике значєне чеснот і обовязків, які звязані з половим житєм. Житє полове є ґрунтом, на яким виростає житє родинне. Все, що може тамто відвернути від нормальної функції, має також заразом змаганє, підкопувати родинне житє. Як надзвичайну важність приписує тій області чувств народне, се видко з мови, котра полові проступки означає по просту «неморальностию»; в тім вислові замикає ся житєвий досвід виторюючої язык суспільности, а то: що правильне ведєне себе в справі полового житя стоїть в дуже тіснім получєнє з моральностию взагалі, так що без тамтого і ся взагалі не є можлива. Та і се цікаво, що обичай в жадній иншій точці не є так абсолютно обовязуючий, як в справі полового житя; а мабуті і в жадній иншій точці не має він так сильної інстинктові підстави, як ту: стид і заздрість, на рівні

з материнською любовію, ділають як вроджені інстинкти.

І не може бути жадного сумніву про те, що суд обичайности, так як він проявляє ся в бесіді, є зовсім оправданый. Нехтованє обичайности в тій області мстить ся найтяжшими ушкодженнями так житя власного як і окруженя. Найочвиднійше у женського пола; ту один похибний крок може довести легко до збурєня цілого житя. Не так очевидно і не так правильно виступають ті наслідки у другого пола; в житю муцини полові функції взагалі не мають так великого значєня як в житю женщины. І ту лежить очевидно причина того, що проступки муцин на тім полі публична оінія як зі стороны муцин так і женщин, в дійности осуджує всюди так значно поблажливійше: ріжниця, яку інтуїтивна етика мусить уважати безмыслиною, між тим як вона телеологічному поглядови являє ся опертою на природі річий. Та мимо того і в житю муцини як-раз в тої точці виходять найтяжші шкоди. Брак заінтересованя до всяких висших справ, ослабленє волі, неспосібність до посвяченя сили і житя для ідеї — отсе найперші наслідки. Барон Штайн¹⁾ каже раз з легковаженєм про одного сучасного собі політика, котрий занадто приставав з женщинами: Єму бракує «кльців волі» (die Klemme des Willens). Занедбуване навіть власних справ, руй-

¹⁾ Freiherr von Stein (1757—1831), славний німецький політик в часів Наполеона I. I. К.

пованє майна і здоровля, вкінці утрата самоповажаня і чести у других приходять яко дальші наслідки розбурєня полового житя. Où est la femme? (Де є женщина?) питає Француз, коли бачить муцину, що потапає з своєю екзистенцією — питанє, котре висловлює дуже ясно суму досвідку народу, певно добре досвідченого на тім полі.

З важности обичайности вяже ся значєне стидливости. Вона здержує з певностию і силою інстинкту вже від всякого наближеня до небезпечної границі. Тому стидливість і обичайність є тою точкою, котра опановує вихованє особливо женського пола. Єрінг¹⁾ в другім томі свого діла «Das Zweck im Recht» (ціль в праві) показав дуже бистроумно, як то тисячні малі і великі закони обичайности, котрими житє женщины огороженє від молодости, мають свою телеологічну конєчність в тім, що вони здалека вже ухилиють усе, через що могла-б бути наражена на небезпечєнство «обичайність», що є охоронним щитом полової чистоти. — У муцини приходить ще одно: поважанє перед женщиною, т. зн. перед еством і значєнем чистої женщины. «Віщун з Вандсбеку»²⁾ дає своему синові отсе гарне слово на дорогу: «Не роби жа-

¹⁾ Jhering, найславнійшай правник XIX. віку. I. К.

²⁾ «Wandsbecker Bote» то німецький поет і писатель Matthias Claudius (1743—1815), що жив у Wandsbeck-у в приязни з Кьопштоком і видавав часопись п. з.: «Wandsbecker Bote» I. К.

Н О В И Н К И.

— **Календар.** В неділю: руско-кат. Петра і Павла; рим.-кат. Іоана з Дуклі. — В понеділок: руско-кат. Собор 12 апостолів; рим.-кат. Маргарити. — Ві в торник: руско-кат. Косми і Даміана; рим.-кат. Бонавентури.

— **ВІД АДМІНІСТРАЦІЇ.** При зміні півроку просимо наших Вп. Передплатників о скорі відновлені передплати, зглядно о вирівнані залеглостий та о присудувані нам нових передплатників.

— **Небувалу безличність** виявляє «Діленько». Коли йому не став аргументів, оно прибігає до брехії або простакуватой лайки. Ми звикли вже по части до тої політики соціал-демократичних сьміхованців, але обурюючим став, коли они зі своєю простакою безличністю звертають ся проти людей сеї міри, що посод Барвіньський. Коли его річеве вияснене в справі вибору до делегацій, оперте на незбитих фактах, не могли ослабити жадними викрутками, вхопили ся клевети і простацтва, щоби уратувати п. Романчука (який, як звісно, є віденьским дописувателем і інформатором «Діленька») від очинидної компромітації. Отже передовсім акцентували вповні безглузду брехню «Галічаніна», немов то п. Барвіньський не увійшов до делегацій на жадане міністра заграничних справ гр. Голуховского, якому не мият его виступи проти російської держави, а відтак на тій крутенькій підставі «розпустили слину» — брудну, їдку, погану слину інсинуацій та простацтва. На такі ідіотизми некультурности та вузкоглядности не стоїть навіть відповідати, бо они самі про себе виставляють гідне свідощтво своїм авторам. Коли «Діленько» каже, — що «п. Б-ий повсіх своїх гріхах (!) повинен був вважати собі за честь, що рускі посла, вибрані з волі народу, хочуть з ним пертракувати, а він тимчасом дуч ся як який потентат і ставить ся на рівні з Косами і Романчуками», то вжеж прецінь робить вразжє цїлковитого маяка, якому місце хіба на Кульпаркові, а не при ул. Баторого. Потентатами можуть бути такі Коси і Романчуки хіба в редакції «Діла», яку піддержують в єї безглуздім, деструктивним способі веденя народної політики і як-раз тому не лише п. Барвіньський, але ніхто зі щирих, безітересовних та тверезих патріотів не хотів би ставити ся з ними на рівні.

— **За упокій душі бл. п. д-ра Остапа Терлецького** відбуде ся ві вторник дня 14. с. м. о 8. год. рано помпнальне богослужєне в архикатедр. церкві св. Юрія, на яке запрошує — *Родина.*

Того дня точно о год. пів до 3. пополудни відбуде ся на личаківским цвинтарі відслонєне памятника на гробі бл. п. д-ра Ост. Терлецького, поставленого заходом української молодіжи при помочи жертв Наук. Тов-а ім. Шевченка і поодиноких членів української львівської громади. О численну участь всеї української громади просить — *Комітет.*

— **Віче Русинів в Стрию** відбуде ся в неділю дня 12. с. м. в сали «Нар. Дому» о 4 год. пополудни. На дневнім порядку є: 1) Справа народної школи з рускою мовою викладовою в Стрию, 2) Справа фреквенції рускої молодіжи в середних школах. О численну участь в тім вічу про-

симо. За Філію «Просьвіти» в Стрию: *Др. Е. Олесницький*, голова. *О. Н. Матковський*, секретар.

— **Дирекция «Нар. Дому» в Стрию** пригадує опяте своїм членам, що ві вторник дня 14. с. м. о 3. год. попол. відбудуть ся загальні збори товариства, а о год. 8. на дохід тогож представленє аматорске «Міщан» Макс. Горкого. Просить ся о як найчисленнійшу участь.

— **3 Винник.** Читальня «Просьвіти» у Винниках під Львовом устроєне дня 12. липня прогульк у на Новім сьвітї у Винниках. В програму входять товариські забави, тавці і продукції хору винницької читальні «Просьвіти». Вступ 50 с. Буфет добірний. Початок о 3. год. пополудни. На случай непогоди прогулька відбуде ся слідууючої неділі.

— **3 Синевідска.** В 42-літні роковини смерти Тараса Гр. Шевченка устроєне синевідска молодіж в неділю дня 12. липня в Синевідску вижнім в сали старої школи торжественні вечерниці. Початок о год. 7½ вечером. Чистий дохід призначений на читальню «Просьвіти» в Синевідзку вижнім.

— **Фабрику фалшивих 10-коронівок** як паперових так золотих викрито в Анконі, длытого австро-угорський банк має стягнути всі випущєні доси 10-коронівки, а на їх місце видати нові.

— **Як гриби по дощі** так від якогось часу почали виростати костели і каплички польські по селах у східній Галичині, без огляду на те, чи буде ся їх для двох чи для сотки латинників, лише аби були. В останних часах — як нам доносять — поставлено костел в селі Глуховичах коло Львова, а тепер приступлено до будови костела в Чижикові. Будовою займає ся Францісканин ке. Соболевський.

— **Найвисший трибунал** у Відні рішав позавчера справу відшкодованя Вол. Чайковского, якого в 1897. році побив офіцер на рогацьк в Бродах. Початок сеї справи був отсей: Доставці сина для уланів стаціонованих в Бродах не хотіли оплачувати мита на рогацьк в Фльварках великих коло Бродів. Митар Маркус Вішновіцер доїсє про се повітовій дирекції скарбу, яка приділила ему до помочи старшого скарбового сторожа Володислава Чайковского. Дня 26. січня 1897. р. приїхало під рогацьку 6 фір з сіном. Перша фіра, яку провадило кількох уланів, перейхала без перепони через рогацьку, а дальші фіри задержано. Небавом приїхав на рогацьку ротмайстер 13. п. уланів Оскар Своржіль з кількома уланами і приказав воякам силою виважити рогацьку. Коли проти сего насильства запротестував Чайковский, Своржіль ударив его так сильно в голову, що він упав без свідомости на землю. Довгий час лічив ся потім Чайковский, але остав калікою на ціле житє, бо стратив память і оглух на одно ухо. Ротмайстра Своржіля засудив за те гарнізонний суд у Львові на 3 місяці вязниці і на утрату офіцерского степеня. Однак в дорозі ласки змінив скарку на 3 місяці арешту у профоса з полішєнем офіцерского степеня. Чайковского пенсіоновано з річною платнею 812 К і уділено ему похвали за добре сповнюване служби, а 200 К нагороди за біл. Прота сего вироку виїс Чайковский відклик і домагав ся повної платні 1400 К річно, як перед тим побирив, і 4.000 К на зворот коштів ліченя та виказав ся квітами, що видав

на лікарів 2.620 К. Найвисший трибунал признав ему повну річну пенсію 1400 К, але на кошти ліченя лише 195 К.

— **Нещасні пригоди.** Дня 6. с. м. в полудне убив грім двоє людей на поли межі Півнем а Пасічною, надвірняньского повіта. — В Куропатниках коло Бережан грім убив Настю Адамів, а Мих. Тарасевича тяжко попарив. — 17-літний Іван Минайлюк з Жабя-Ільці вправ оноді з кладки коміть головою до Черемоша і утопив ся.

— **Виділ Тов-а «Шкільна Поміч в Снятині»** розписує конкурс на 5 місць безплатних в бурсі, 5 заоплатою 16 К, а 5 за оплатою 24 К місячно. О ті місяця можуть убігати ся ученики, котрі зложать іспит до І класи школи реальної. Кождий ученик має мати відповідну скількість біля, чисту постіль, добру одіж і обуву. Поданя належить вносити на руки предсідателя ВПр. о. совітника Филимона Огоновского, пароха в Снятині, найдальше до 25. липня 1903.

— **Паперові зуби.** Один з найновіших винаходів в області дентистики є паперові зуби. Они з деяких зглядів перевищають зуби зроблені з порцеляни або з якої хемічної маси. Є дуже дешєві, не ломлять ся, бо не шкодить їм зимноні горячо, ані слина.

— **Метеор.** В Микольській Слобідці, київської губернії, бачено оподі в ночи незвичайне явище природи. Коло півночи появила ся на небосклоні велика зьвізда і з кождою хвилиною росла, росла, аж стала великою огнистою кулею, бо зближала ся до землі. Над млином, що стояв на краю села, куля трісла з великим гуком і рознесла цїлий млин на дрібні кусві. Забубонний нарід говорить тепер, що се нечиста сила знищила млин.

— **Година смерти.** Численні дослїди виказали, що в деяких годинах дня умирає найбільше людей, а в інших годинах дня процент смертльности є менший. Після дат, які доси зібрано, має бути особливо початок і кінець дня, отже досьвітток і сумерк, «безпечний для людского житя. Один лікар робив довший час старанні дослїди в тім згляді і винотував собі час смерти трех тисяч осіб ріжкого віку. Показало ся, що найбільше случаев смерти було в часі між 5. а 6. годиною рано, а найменше між 9. а 10. вечір. Смертельність виносила в першім случаю пересячно 40%, в другім 6½%. Також в часі між 10. а 3. годиною в день вмерло дуже мало людей. Взагалі найбільше случаев смерти припало на час між 3. а 6. годиною рано. — Інший лікар виписав собі час смерти 6.000 людей і також з тих дат виходить, що смерть відвідує людей найбільше між 1. а 8. годиною рано, а о много рідше від 1. пополудни до півночи. І зовсім зрозуміла річ, чому так дїє ся, бо в ночи ходять ся звичайно коло хорих не так старанно, як в день. — Опісля займав ся дальше тим питанням визначний париский фізіолог Шарль Ферє і казав записувати через 10 літ час смерти осіб, що умирали у двох найбільших париских шпиталях. Сей учений не знайшов потвердження на попередні дані, лише дійшов до того певного вислїду, що смерть заглядає до людей рідше між 7. а 11. годиною вечір. Наколи число случаев смерти в перших годинах після півночи являє ся особливо високе, то причина того лежить, здає ся, в тім, що сторожі, котрі уступають після півночи місця своїм наслідникам, полишали їм можливо найбільше роботи. Шнайдер в Берліні дійшов знова через порівнанє 57.000 случаев смерти до вислїду, що найбільше людей умирає між 4. а 7. годиною в ранці. З тим останним годить ся більша часть дослїдників.

— **3 станиславської єпархії.** О. Петро Шанковський з Копичинець одержав крилошанський віданаки. — О. Йос. Бурачинський зрік ся презенти на Сажавку, а наслідком сего прийняті в пропозицію на сїю парохію: оо. 1) Іван Глібовицький з Качики, 2) Ізид. Бобикевич з Сучави 3) І. Глиньський з Озерян, 4) Ник. Смалько з Брустур, 5) Мих. Садовський з Молоткова, 6) Мих. Бабяк з Тумира, 7) Йос. Кисілевський з Рожнева, 8) Конст. Мудрак з Хриплина, 9) Евг. Данилович з Радовець, 10) І. Велигорський з Івана зол., 11) Ал. Базилевич з Сажавки, 12) Іван Ульяновський з Суходола і 13) Мих. Сімович з Черновець. — На парохію Бурдяківці прийняті в пропозицію: оо. Теод. Меленевич з Колендя, Іван Ульяновський з Суходола, Антін Левицький з Лосяча і Яр. Луцьк з Бурдяковець. — Намісництво назначило на один рік дотацію для прив. сотрудників в Угорниках, Ляхівцях, Росохачи і Соколівці коло Косова. Консистерія віднесла ся до намісництва в справі назначєня дотації для прив. сотрудників в парохіях: Олеша, товмацького дек. і Тисьменичани (на три літа), Річка, Ямниця, Княждвір і Гвіздь на один рік. Конкурсний іспит здали оо.: Евг. Данилович, Волод. Давидович, Мих. Дейницький, Волод. Добрянський, Дм. Дворянин, І. Вигнанський, Ант. Геврич, Зенон Кирилович, Юл. Козловський, Андр. Стрільчик, Апол. Сімович і Йос. Фльорчук.

дній дівчині прикраси і памятай, що і твоя мати також колись була дівчиною».

Се один з найперших і найбільш характеристичних симптомів часів еманципації розуму (Aufklärungszeitler) так в житю народів, як і в житю одиниць, що в тій точці повстають ріжні скептичні рефлекси проти принятого обичаю. Чи мав би Бог справді наказати їсти з того дєрева? Подружє є умовою, конвенцією; як двоє годять ся, то хто має право мішати ся межі них? Гетери появляють ся в Греції також в часах пробудженя загального розумованя софістами, а в часах Вольтєра¹⁾ було се знаком поступовця, жити з жінкою другого мушчини; жити в законнім подружю уважано старофранковським і хлопским звичаєм. В Німєччині також у тій точці пішли були двори за французьким приміром. В середних веретвах однак удержав ся старий обичай довше, маючи забезпєку також в церковно-релігійнім житю; аж романтики, — котрі, як небудь є антиподами часів «панованя розуму», всеж таки в неоднім згляді можуть бути уважані й дальшими епігонами (потомками), того напряду — впровадили і в Німєччині загальне визволенє одиниці і єї поривів в поезії і о житю. І аж до нинішного дня «вільна любов», тобто визволенє полового житя спід панова-

ваня обичаю, є улюбленою темою «поступовців»; обичай вони представляють яко кайдани, котрі без потреби обнижають щастє чи там уживанє житя або ще инакше, кажуть, повний і свобідний розвій одиниці.

Та не треба навіть зовсім глибокого розуміня людських прав до того, щоби пізнати ничтожність тої мудрости. Істория показує з достаточною ясностю, куди веде розлюзнєне обичайности. Як лише народ або котра верства єуспільна стратить поважанє для моральности, котра хоронить сьвятість родинного житя, так вона вже й прызначена на загладу. Де галлянтні пригоди стоять в осередку житя, там зникає серіозність і сила; молоде покоління виростає без родини, без вихованя і любови, серед ледачої челяди. Галлянтне, вирафінованє, розлузнєне товариство версальського двору проковтнула революція. Видить ся, чоловік руками хватає его неспосібність до поважного опору, як читати сьвідущий опис его житя, котрий дав В. Тєн¹⁾ в першім томі своєї Історії сучасної Франції.

¹⁾ Hippolyte Taine, ur. 1827., славний французький історик і критик. Найславнійше его діло: Les origines de la France contemporaine (Початки сучасної Франції).

I. K.

(Дальше буде).

¹⁾ Francois Marie Aronet de Voltaire (1694—1778), славний французький поет і писатель, представитель «поступових ідей» в XVIII віці. I. K.

Посмертні оповідки.

— **Теофіль Скобельський**, авскултант при ц. к. суді у Львові, упокоїв ся по довгій та тяжкій недужі дни 10. с. м. у Львові. В. с. п.

— **Ілія Гробельський**, міщанин порохницький, упокоїв ся дня 9. с. м. в 82. році життя по довгій і тяжкій недужі. Покійний ветеран руского міщанства в Порохнику заслужив ся чимало около нашої Церкви та народности на окраїнах Русі. Вже в 40-ових роках під проводом тодішнього пароха о. Негребецького дбав ревню про окрасу старенької церкви, а коли ся в р. 1845. вістала розібрана, не спочав, доки в р. 1870. не довів до кінця гарної мурованої церкви з ікономасом коштом 20.000 без ніякої посторонної помочи. Коли в 80-тих роках засновано тамже читальню «Просвіти», Покійник прийняв її радо до своєї хати, заохочував старших і молодших, щоби пильно ходили до читальні та радів щиро кожним успіхом Русі-України. Честь пам'яті міщанина-патріота та вічна пам'ять Єму!

Наука, штука, література.

— **Руско-народний театр** під дирекцію п. Губчака дає вистави від 1. с. м. в Жмеринці, подільської губернії на Україні. Жмеринка є невеликим містом, але лежить на перехресті чотирох залізничних шляхів і посідає значну військову залогу. Звіздам театр переїде імовірно до Одеси.

— **Зъ-надъ хмаръ и зъ долинъ**. Український альманахъ. (Збирникъ творивъ сьогочаснихъ авторивъ). Року 1903. Впорядкувавъ и уложивъ **Микола Вороний**. Одеса 1903. Друкарня А. Соколовського. Стор. 254, вел. 8°. Ціна 1 руб. 20 коп., а на веліновому папері 1 р. 60 коп. (Набувати можна в книгарні Наук. Тов-а ім. Шевченка у Львові). — В збірнику містять ся самі добірніші твори поетичні і прозові отсих наших письменників: Ів. Франка, М. Вороного, Е. Мандачевского, Л. Українки, Б. Грінченка, П. Карманського, Н. Кибальчича, О. Маковея, О. Кобилянської, М. Чернявського, В. Шурата, В. Самійленка, М. Коцюбинського, А. Кримського, Л. Старицької, Г. Хоткевича, П. Грабовського, Мар. Колцуяк, Н. Кобрицької, І. Липи, М. Старицького, М. Слободівної, А. Крушельницького, О. Романової, Л. Лопатівського, П. Панченка, М. Корчинського, В. Кравченка, І. Нечуя Левицького.

— **Нові здобутки римської літератури** відкрили в Єгипті два англійські учені Гренфельд і Гунт. Є се зміст пролашних книг історика Лівія, списаний на папірусових звоях. З сего показує ся, що Єгиптяни читали римську історію за часів, коли Єгипет належав до Риму.

Телеграми.

Рим, 11. липня. Від вчорашньої операції стан здоровля паці все-поліпшує ся.

Рим, 11. липня. Оголошений нині о 9. год. рано бюлетин звучить: Папа спав з перервами; живчик 90; через ніч стан сили не змінив ся. Віддих 30. Температура 36. Функція нирок недостаточна. Стан загалом трохи ліпший.

Будапешт, 11. липня. Військова комісія прийняла в подрібній дискусії предлогу о контингенті рекрута.

Економічна комісія прийняла без зміни всі точки митової тарифи.

Прага, 11. липня. Наслідником міністра Резека має бути зять Рігера проф. Альбін Браф

Льондон, 11. липня. З Вашингтона доносять, що в Китаю готовлять ся знова розрухи проти чужинців. Тому Спол. Держави зарядять, аби будинок їх посольства уоружено. — Около 1600 китайського війська перейшло на сторону повстанців.

Надіслане.

Спеціаліст недуг горла і грудий

Др. ЕВГЕН ОЗАРКЕВИЧ

довголітній лікар клінічний і заведеня лічничого в Щавниці, ординує постійно у Львові, ул. Корняків ч. 1., II пов. (Народний Дім).

11(62-?)

Зарваницю

поему **Василя Шурата** можна замовляти лише в Ставропільській книгарні у Львові, ул. Руска ч. 3. Ціна з почт овою оплатою 25 сот.

Товариство взаїмного кредиту

„Дністер“

стоваришене зар. з обмеженою порукою у Львові

ПОЗИЧКИ

уділяє своїм членам на 5½% і 1% додатку на кошти адміністрації, за предложенем документів виказуючих достаточну гіпотеку.

СПЛАТУ

позичок розкладає догідно на рати до 10 літ. Сума позичок інтабульованих і за порукою: 1.239.243 корон.

Членом

може бути тільки забезпечений тривалю в «Дністрі» від огню.

Удїл

членський виносить 50 К, випсове К. Число членів: 2.391 а 2.01 удїлами на 125.050 К.

Вкладни

щадничі приймає «Дністер» і опрцентує до 4% від ста. Сума вкладок на 1.256 книжочках 1.103.333 корон.

Чистий зиск

розділяє ся частію на дивиденду для членів, частію на публичні добродїїні ціли: на церкви, бурси, захоронки, школи і т. д. На ті ціли роздано дотепер з Товариства кредитового 10.840 корон.

ІНФОРМАЦІЙ

в справах позичок уділяє Дирекція і агенти.

31/12 1902.

ДИРЕКЦІЯ.

Бернстерне Бернсо.

LABOREMUS

драма в 3 актах.

переложена після авторизованого, німецького виданя **Львом Лопатинським.**

Модерна тема і модерне наскрізь є переведена. Діяльог є справді містерною плетинкою драматичної роботи. Єго читати є може більшим вдоволенням, як бачити на сцені, де певно пропадає не один дотепний натяк та тонка відтінка.

Набути можна в Ставропільській книгарні у Львові.

Розклад поїздів залізничних обовязуючий від 1-го мая 1903.

(Приїзд і відїзд поданий після часу середно-європейського).

Поїзд		до Львова		Поїзд		зі Львова	
посп.	особ.			посп.	особ.		
приходить о годині				відходить о годині			
6-10	з Кракова, Берліна, Варшави, Відня	6-22	до Сучави, Жидачева, Кересмезе, Потуттор				
6-20	з Чернівців (Галацу), Чорткова, Делятина	6-30	до Підволочиска (Київа) Бродів дв. головний				
6-50	з Брухович, щод. від 15. мал до 13. вер. вк.	6-43	дв. Підзамче				
7-35	з Самбора (по отвореню зал. Львів-Самбір)	6-45	до Лавочного (Пешту) Борислава, Дрогобича				
7-40	з Янова	8-25	до Кракова (Відня, Праги), Берліна				
7-55	з Підволочиска, Бродів на дв. Підзамче	8-35	до Лавочного, Хирова, Калуща				
7-55	на дв. головний	9-05	до Янова				
7-45	з Лавочного (Пешту), Калущи, Хирова	9-15	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)				
8-10	з Станиславова (від 1. мая до 30. вер. вкл.)	9-25	до Белзця, Сокала, Любачова				
8-15	з Сокала, Рава рускої	9-40	до Чернівців, Потуттор, Делятина				
8-55	з Кракова, Відня, Праги, Берліна	10-35	до Тернополя, Потуттор, дв. Піда.				
10-25	з Янової, Любачова	10-57	дв. гол.				
11-15	з Станиславова (Кересмезе, Потуттор)	1-14	до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.				
1-10	з Лавочного, Калущи, Хирова, Борислава	1-55	до Пустомит 1. черв. до 13. вер. в нед. і сьв.				
1-25	з Янова	2-10	до Брухович від 17. мая до 13. вересня				
2-15	з Підволочиска, Кошичинів на дв. Піда		в нед. і сьв.ата				
2-30	на дв. голов.	3-05	до Стрия Сколього від 1. мая до 31. вер.				
3-14	з Брухович (15. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)	3-15	до Янова щоденно від 1. мая до 31. вер.				
4-35	з Стрия, Самбора, Сколього (15-30.9)	3-25	до Рашева, Любачова				
5-06	з Підволочиска (Київа), Бродів на дв. Піда.	3-30	до Брухович щод. від 1. мая до 15. вер.				
5-20	" на дв. голов.	3-40	до Самбора, Хирова (по отвор. шляху)				
1-40	5-40 з Чернівців, Іцкан						
	5-50 з Кракова, Відня, Праги, Берліна						
	5-55 з Белзця, Сокала, Любачова						
Ніч							
12-20	8-04 з Брухович (17. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	12-45	6-05 до Станиславова, Жидачева				
	8-25 з Брухович (15. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	6-15	до Кракова, Відня, Берліна, Варшави				
	9-12 з Брухович (від 1. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)	6-30	до Янова від 17. мая до 13. вер. буден. д. п.				
	9-20 з Чернівців, Бухарешту		авід ½, до ¾ і від ¾ до ¾, 1904. щоденно				
	9-25 з Янова (від 1. мая до 30. вер. в нед. і сьв.)	6-40	до Лавочного (Пешту), Калущи, Хирова				
8-40	9-50 з Кракова, Відня, Берліна) Ясла, Риманова	7-10	до Сокала і Рава рускої				
2-31	10-00 з Самбора, Сянока (по отвор. шляху Львів-Самбір)	7-20	до Черемшля від 1. мая до 31. жовтня				
	10-07 з Янова (від 1. мая до 15. вер. в нед. і сьв.)	8-14	до Брухович (17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.)				
	10-02 з Підволочиска (Київа) Бродів на дв. Піда.	9-00	до Підволочиска, Бродів гол. дворець				
	10-20 на дв. голов.	9-20	дв. Підзамче				
	10-40 з Лавочного (Пешту), Хирова, Калуща	9-55	до Янова від 17. мая до 13. вер. в нед. і сьв.				
	3-09 з Тернополя, Грималова на дв. Підзамче	10-42	до Іцкан, Чорткова				
	3-30 на дворець головний	10-55	до Кракова, Відня, Варшави, Праги				
		11-00	до Підволочиска, Бродів дв. головний				
		11-24	дв. Підзамче				
		4-10	до Кракова, Відня, Праги, Самбора				
		5-50	до Брухович від 17. мая до 13. вер. щод.				

ЗАМІТКА: Пора нічна числять ся від 6. години вечером до 5. години 59 минут рано.

Час середно-європейський рижить ся від часу львівського о 36 минут, а іменно 12 год. часу середно-європейського = 12, год. 36 мін. часу львівського. — Бюро інформаційне ц. к. залізниць державних (ул. Красіцьких ч. 5.) уділяє поясень в справах залізничних, продає білети всякого рода і розклади їади.

НАРОДНІ ІМНИ:

**Ще не вмерла Україна!
Не пора!**

на картоновім папері видала «Народна Рада».
Набувати можна в «Народній Канцелярії» у Львові (Ринок 10.) по 2 К за 100 примірників. На поштову оплату належить долучити 20 сот. Менше як 100 прим. не висилає ся. (15-20)

Тополя

Т. ШЕВЧЕНКА.

Серія перелисих листків (8 штук) в гарній ілюстрації (чорними і кольорованими) до Шевченкової балади «Тополя» вишла павкладом С. Гальберга в Бучачі. Набувати можна серіями і поодинокю у накладях та у всіх більших книгарнях і торговлях. Ціни низькі.

1(28—40)

Всілякі

КУПОНИ

вильосовані

цінні папери

виплачує без потручення

провізіні або коштів

Контора виміни

ц. к. упр. гал. акц.

БАНКУ

Гіпотечного.